

اهالی مخصوصاً اهالی شاه آباد و قسمتهای متفرق و مختلف و بلکه مجلات هیئت نظار مرکزی بقراریکه امروز شنیده ام متحد - المالیه به تمام کمیساریها صادر شده و به اشخاص تعرفه کیرنده گفته شده است که البته بروند ورقه سجل احوال تهیه کنند و بعد بیایند بموجب ورقه سجل احوال تعرفه بگیرند و اقدام بکلی مخالف با قانون است و کاملاً حق میدهد که مورد اعتراض کلیه انتخابات چه مجلس مقدس و چه اشخاصی که علاقه مند به انتخابات شده واقع شود در قانون انتخابات هیچ قید نکرده اند که بایستی کیرندگان تعرفه دارای ورقه هویت یا سجل احوال باشند اصل قانون سجل احوال قانونی نبوده است که در مجلس شورای ملی تصویب شده باشد و بقدری قانونیت داشته باشد که قانون مصوبه مجلس که قانون انتخابات است که قیود تعرفه کیرندگان و شرایط سلبیه و ثبوتیه معین کرده است این قانون را بواسطه قانونی که هنوز بمجلس نیامده و رسمیت پیدا نکرده متزلزل می - کند و آن قانون سجل احوال است که در مملکت هنوز جریان خود را پیدا نکرده و شاید از سیصد و پنجاه هزار جمعیت طهران بیش از یک ثلث آن ورقه سجل احوال نگرفته اند مخصوصاً طبقات سیم و کسبه و فراء بواسطه آدم امکان تهیه يك قران تمللی کرده اند ورقه سجل احوال نگرفته اند و طفره رفته اند یا مجال گرفتن ورقه سجل احوال نکرده اند و اینها حق دارند امروز تعرفه بگیرند و حق ثابت اینها رانمی شود بهانه اینکه ورقه هویت و سجل احوال ندارند از بین بردن باین بهانه آن ها را محروم نمود مخصوصاً دیروز چند نفر از اهالی نوکر باب رفته اند و ورقه تعرفه خواسته اند بآن ها گفته شده است باید سجل احوال تهیه نمایند رفته اند یکی از کمیساریها مطالبه سجل احوال کرده اند کمیساریا گفته است باید معرف مخصوص داشته باشی اینها بر کشته اند معرف مخصوص همراه برده اند کمیساریا دو ساعت آن ها معطل کرده است بعد از دو ساعت گفته است روز شنبه بیایید آن ها سؤال کرده اند علت ندارد برویم و روز شنبه بیاییم میگویند تبر نداریم که ورقه سجل احوال را تبر کنیم آقایان تصدیق بفرمایند که این وضع اشکال تراشی بیگانه که منتظر انجمن نظار با يك صمیمیتی هستند و بایک امیدواری کامل در انتخابات داخل میشوند حق میدهد که ظنین شوند آن روزی که پروگرام دولت گذشت در قضیه انتخابات شرحی عرض کردم که جریان انتخابات و اجرای آن از وظائف حتمیه دولت است و چیزی نیست که دولت تشکیل امر جدیدی به مجلس وعده بدهد امروز ملاحظه بفرمایید گذشته از این که چند ماه از اجرای قانون انتخابات به تعویق افتاد و گذشته از اینکه عده تعرفه کیرندگان

نظر به آن جنبش عمومی زیادتر از سابق شده و معذک عده تعرفه را کم معین کرده اند و بطوریکه ما حساب میکنیم بیش از یازده هزار تعرفه نخواهند داشت تصدیق می - فرمائید که در طهران یازده هزار تعرفه خیلی کم است و این اجحافی است که از طرف دولت و هیئت نظار به تعرفه خواهان میشود با همه اینها میثویم که باین ترتیبات قناعت نمی شود و این قبیل اشکال تراشی هائی که عرض شد از طرف هیئت نظار پیش می آید بنده این تصمیم اخیر نظار را کاملاً برخلاف قانون میدانم و اهالی طهران مجبور نیستند بروند سجل احوال تحصیل نمایند حتی مجبور نیستند برای شناساندن خودشان به هیئت نظار معرف یا تصدیق کمیساریا بیاورند مادامی که مطابق مقررات قانون هیئت نظار نتوانند معروفیت آنها را ثابت کنند آنها حق دارند بروند تعرفه بگیرند و هیئت نظار هم باید بدهند خواه کلاه نمندی بر سرشان باشد خواه جل جمالی بدوش داشته باشند هیئت نظار هیچ حق ندارد به تصور اینکه این آدم معروف نباشد یا اهل این محل نباشد یا تازه وارد شده باشد مردم را از حق انتخابات محروم نماید باید طوری در موقع دادن تعرفه قضاوت نمایند که در اطراف هیئت نظار و نظریات دولت بعضی نگرانیها حاصل نشود از آقایان نمایندگان تقاضا میکنم باینکه موافقت بفرمایند و بتوسط هیئت دولت به هیئت نظار اطلاع داده شود که اگر چنانچه حقیقتاً این اشکال تراشیها طبیعی است و نظریات دیگری در بین نیست برای اینکه بهتر مردم را بشناسند خوبست مقرر کنند مثل انتخابات سابق چند نفر از ریش سفیدان و معروفین محل بیایند در هیئت نظار نیستند که این بدبختها که از کسب و کار خود دست میکشند و در این ازدحام عمومی وقت خودشان را صرف میکنند لاف اینها محروم برنگردند آقایان میدانند که ملت ایران هنوز کاملاً مایوس به انتخابات نیستند و ملت ایران را باید با تهییج و تشویق بطرف انتخابات سوق داد و اگر بنا باشد مخصوصاً در مقابل اشخاص که کمتر بمسائل اجتماعی آشنا هستند این قبل اشکال تراشیها را بدهد شاید بالاخره آنها برای گرفتن سجل احوال هم حاضر نشوند این مسامحه و تامل نظار را مفتنم بشمارند و نروند تعرفه بگیرند و این يك موقفیت و مظفریتی از برای دولت نیست که با بودن مجلس شورای ملی می - خواهد انتخابات را بیطرفانه انجام دهد دولت و مجموعه و اجزاء بایستی سعی کنند و مردم را تشویق و تهییج کنند که بیایند و تعرفه بگیرند این قبیل اشکال تراشیها را بنده خوب میدانم باین جهت خواستم متذکر بشوم که از اهالی محل برای شناختن مردم کمک بخواهند یا لاف اگر میخواهند در

قضایا خیلی دقت کنند دوره انتخابات و مدت دادن تعرفه را تمدید بدهند تا این قبیل اشکال تراشیها باعث محرومیت جماعتی نشود این بود عرایض بنده .
رئیس - آقای مدرس .
(اجازه)
مدرس - وقت تنگ است خوب است جلسه را ختم نمائید .
رئیس - گویا راجع به مطلب دیگری فرمایشی دارند ؟
مدرس - در بودجه عرض داشتم که اجازه ندارید .
رئیس - راجع به اظهارات آقای ملک الشراعه مجلس شاید در يك قسمتش حق دخالت داشته باشد ولی در يك قسمت دیگر حق دخالت ندارد زیرا وقتی مجلس يك قانونی نوشت و به موجب آن قانون بيك جمعیتی یا انجمنی اختیار داد مادامی که آن ماده قانون را الغاء نکرده است نمی تواند هر روز به انجمن دستور العمل بدهد که آن مدتی در اعلان شهادت اید کم بکنید یا زیاد و گمان میکنم اگر مجلس بخواهد حفظ حیثیات و اعتبارات خود را کرده باشد باید همان قانونی را که نوشته است محترم بدارد و اگر در این خصوص يك شکایاتی باشد باید مطابق مقررات قانون بخود انجمن اظهار شود و اگر انجمن اهمیتی ندارد به مجلس مراجعه نمایند ولی البته اگر انجمنی از حدود قانون تخطی کرده باشد مسئله سجل احوال یا چیزهای دیگر مجلس میتواند بقوه مجریه تذکر بدهد به انجمن بگویند و این قبیل تعرضات و اشکالات مرتفع شود (مجلس تقریباً هفت ساعت از شب گذشته ختم شد)
رئیس مجلس موتمن الملک
جلسه ۲۶۹
صورت مشروح مجلس
لیله شنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۲
مطابق هیجدهم شهر
رمضان ۱۳۴۱
 (مجلس چهار ساعت از شب گذشته بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)
صورت جلسه لیله پنجشنبه سیزدهم
نوررا آقای امیر ناصر قرانت نمودند
رئیس - آقای آقا سیدفاضل
(اجازه)
آقا سیدفاضل - بنده بعد از تصویب صورت جلسه عرض دارم
رئیس - آقای آقا میرزا شهاب الدین
(اجازه)
آقا میرزا شهاب الدین - آقای آقا میرزا سید حسن خان را غائب بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه در شب بواسطه عارضه کسالت عذر خواستند عریضه هم بتوسط بنده بکمیسیون عرایض نوشته بودند و بنده دادم بآقای معتمد الملک
رئیس - الان رسیده است . اصلاح

جلسه ۲۶۹ صورت مشروح مجلس لیله شنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۲ مطابق هیجدهم شهر رمضان ۱۳۴۱

میشود نسبت بصورت جلسه دیگر ایرادی نیست ؟
آقای آقا سیدفاضل
(اجازه)
آقا سیدفاضل - بنده خواستم یاد آور شوم مسئله نماینده بحرین قدری طول کشیده چون انتخابات بنادر هم از بیست و چهارم شروع میشود اگر مجلس موافقت کند چندان مذاکراتی هم لازم ندارد و مطرح شده و تکلیف نماینده بحرین معلوم شود .
رئیس - در این باب کسی مخالفی نیست ؟
چند نفر از نمایندگان - خوبست امشب موضوع بودجه ها تمام شود بعد این مسئله مطرح شود
رئیس - رأی میگیریم به تقاضای آقای آقا سیدفاضل که جزء دستور امشب بشود یا جلسات بعد آقایانیکه تصویب میکنند جزء دستور امشب باشد قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)
رئیس - تصویب نشد . بودجه مجلس مطرح است . مذاکرات راجع به کلیات است .
آقای شیخ الاسلام
(اجازه)
شیخ الاسلام اصفهانی - عرضی ندارم .
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)
حاج شیخ اسدالله - عرضی ندارم
رئیس - آقای آقا میرزا علی آقا
(اجازه)
آقا میرزا علی کازرونی - البته مجلس مقدس دارای يك همه چشمانی است که سایر ادارات و وزارتخانه ها باید پیروی و اقتداء باو بکنند باین مناسبت بهتر میدیدم که بودجه مجلس بطور عادلانه تری صورت بگیرد یعنی حتی الامکان از زیاده روی احتراز بشود که مبادا سایر وزارتخانهها هم بملاحظه اینکه بودجه مجلس زیاد است تقاضای زیاد تری بکنند و باین جهت يك تحمیلات فوق العاده بدولت وارد شود بنده تصور میکنم در این بودجه يك حقوق خیلی زیادی منظور شده است و نمیدانم اگر بودجه باین ترتیب تصویب شود آیا مطابق می کند با حقوق مستخدمین سایر ادارات که بدرجه این مستخدمین هستند یا نه ؟
 بملاوه يك نکته دیگر هم هست که ما باید اشخاص را برای کار استخدام کنیم و حقوقیکه می دهیم درازا کار باشد و اگر بنا باشد دو یا ۳ یا ۴ نفر در عرض هم شافل يك کار باشند باید يك حقوق هم داشته باشند و بنده در اینجا يك اختلافاتی می بینم این است که تقاضا میکنم آقای مخبر توضیح بدهند اگر اینطور است که بنده تصور کرده

احقوق مختلفی است که باید به هم عرضه شود. آنگاه در مورد اینها باید تصمیم گرفته شود. اما اینکه به چه صورت و در چه مواردی اینها باید به هم عرضه شود، اینها را باید در مورد حقوق و مابقی این مسئله را تعیین کنیم. باید با حقوق عالی بنده تصور میکنم عادلانه باشد و نباید حقوق وزیر را بیشتر از حقوق عالی بنده تصور میکنم عادلانه باشد. باید حقوق وزیر را بیشتر از حقوق عالی بنده تصور میکنم عادلانه باشد. باید حقوق وزیر را بیشتر از حقوق عالی بنده تصور میکنم عادلانه باشد.

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - بنده در اصل بودجه مجلس عرض ندارم و بودجه راهم عادلانه میدانم عیب و نقص هم ندارد ولی یک سوالی از مقام محترم ریاست دارم که آیا بودجه مجلس هم جزء بودجه مملکتی است؟

رئیس - این مخالفتی که میفرمائید مخالفت با دستور است. بودجه مجلس هم همیشه معمول بوده است مستقلاً مطرح می شده است.

اقبال السلطان - در صورتیکه بنای بودجه مجلس مستقلاً مطرح شود عقیده بنده اینست که بودجه مملکتی مقدم باشد و بعد از تعیین تکلیف آن بودجه مجلس مطرح شود.

البته آقایان نمایندگان تصدیق می فرمایند که باید رعایت حال موکلین خودمان را بکنیم و عقیده بنده سزاوار نیست اعضاء مستخدمین ادارات را منتظر بگذاریم و بودجه مجلس را بگذاریم که خودمان در رفاه باشیم و اعضاء وزارت خانها و ادارات در مضیقه باشند.

عقیده بنده این است بودجه مملکتی مقدم باشد و بعد بودجه مجلس مطرح شود. رئیس - این تقاضای شماراجع به دستور است. حالا هم ممکن است پیشنهاد بفرمائید تا رأی گرفته شود.

آقای اسدیعقوب (اجازه)

آقای اسدیعقوب - بنده موافقم رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده هم در کلیات موافقم.

رئیس - تقاضای ایشان این است که بودجه مجلس مؤخر بر بودجه مملکتی باشد که ابتدا در بودجه مملکتی رأی گرفته شود بعد در بودجه مجلس در این باب مخالفتی نیست.

آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)

حاج میرزا مرتضی - بنده فلسفه پیشنهاد آقای اقبال را نفهمیدم که این بودجه مؤخر باشد بر سایر بودجه هاتمام در عرض هم واقعند هیچ فرق نمیکنند این بودجه با بودجه وزارت مالیه با سایر بودجه ها و همه یکی است و هیچ دلیلی ندارد که این مؤخر باشد اگر چه بنده هیچ مخالفتی ندارم که این مؤخر باشد اگر چه بنده هیچ مخالفتی ندارم همه باید رأی داده شود ولی این پیشنهاد که فرمودند باید دارای یک فلسفه باشد و معلوم باشد که از روی چه فلسفه این پیشنهاد را فرمودند خوب است فلسفه آنرا بیان فرمائید.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای آقا سید یعقوب - بنده مخالفم با پیشنهاد آقای اقبال السلطان رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - هر چند چنانکه حاج میرزا مرتضی اظهار فرمودند چندان تفاوتی ندارد ولی چیزی که هست البته بودجه مملکتی بودجه کل است اول باید کلیات مسئله تمام شود بعد همان طور که وزارت خانها بودجه جزیشان را میدهند و بعد از آن که ما بودجه کل مملکت را تصویب کردیم همان طوری که وزارت خانها باید از روی بودجه ۴۰ روزی بودجه جزیشان را معین کنند خود ما هم باید همین قانون را عمل کنیم آن وقت ما هم بودجه جزیمان معین است که حاضر است پس اول ما بودجه اعتباری را که برای هر وزارت خانه یک مبلغی معین شده یعنی رئیس کل مالیه برای هر اداره مبلغی معین کرده و کمسیون بودجه تصویب کرده ابتدا بان رأی به هم بعد نسبت با جزاء بودجه تفصیلی رأی ندارد.

رئیس - بنده هم موافقم است که اول قانون را باید درباره خودمان اجرا بداریم و چون یک ماده دیگر هم در این جا هست که وزارت خانها وقتی می توانند یکدوازدهم بگیرند که بودجه جزیشان را بدهند ما هم وقتی بودجه جزعرا دادیم باین قانون عمل کرده ایم اگر باین ترتیبی باشد که آقای اقبال - السلطان پیشنهاد کردند اگر چه فرق نمی کند اول مجلس و آخر مجلس خواهد بود و چیزی نیست که مذاکرات زیاد داشته باشد ولی شاید ترتیب بهتری باشد برای اینکه اول در کلیات رأی داده ایم و بعد داخل در جزئیات شده ایم.

رئیس آقای تدین (اجازه)

آقای آقا سید یعقوب - بنده عرضی ندارم رئیس آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای آقا سید یعقوب - بنده عرض کردم مخالفم با پیشنهاد آقای اقبال السلطان رئیس بسیار خوب بفرمائید

آقای سلیمان میرزا که همیشه می فرمایند ما قسم خورده ایم حرفی از حروف قانون اساسی نتفخ نشود اداره مباشرت مجلس و کمسیون محاسبات قانون اساسی را عمل کرده و مطابق قانون اساسی بودجه تفصیلی را به مجلس آورده است پس مطابق این اصل معکم که باید همه ما حافظ آن باشیم بودجه تفصیلی آمده است باین بودجه تفصیلی نمی شود ایراد کرد یعنی در این باب هیچ نمی توانم حرف بزنیم زیرا هر بودجه تفصیلی که به مجلس آمده فوری تحت شور آمده تصویب میشود خودتان تصدیق دارید که بودجه تفصیلی وزارت خانها به مجلس نیامده و یک بودجه اعتباری آمده و مجلس چنانکه ملاحظه می فرمائید در عرض وزارت خانها نیست و ماده سوم مجلس شورای ملی است که از عنوان وزارت خانها خارج است و بودجه تفصیلی آنها هم حاضر و تقدیم شده است و چون تقدیم شده است نمی توانیم در آن تعلق کنیم و باید رأی بگیریم.

اما راجع بودجه کل مملکت بودجه کل یک هفته بود که در تحت شور بوده و ملاحظه و رأی داده شده و آن ملاحظه که حضرت والا فرمودند و قانون اساسی را بمرحمتی فرمودند و نیز اجازه داده شد که به مستخدمین حقوق داده شود مستخدمین مجلس هم در عرض همان مستخدمین باید داده شود پس اگر ما وارد شویم در بودجه مجلس هیچ مانعی نیست همان رأی را که در بودجه مملکتی میدهم همان رأی را هم در بودجه مجلس میدهم هیچ نگرانی هم ندارد مطابق این اصلی که عرض کردم و مطابق قانون اساسی کمسیون محاسبات بودجه تفصیلی را حاضر کرده و داده و هیچ مخالفتی ندارد.

رئیس رای میگیریم پیشنهاد آقای اقبال السلطان آقایانیکه تصویب میکنند (اکثر قیام فرمودند) رئیس تصویب شد مذاکرات راجع بکلیات آخر بودجه مملکتی است آقای کلزونی (اجازه)

کلزونی - بنده خیلی مسرورم و خود را تبریک میگویم که دوره چهارم تقنینه بودجه مملکت را تبدیل کرده و نشان داد که مملکت ایران کسر و نقصان ندارد دخل و خرجش به همین ترتیب که هست مساویست البته خیلی اسباب مسرت است لکن ما باستانی به همین اندازه قناعت نکنیم و باید اصلاحاتی کنیم که به قول قوه خدا در آتیه خرابیهای ما بوجه اکل اصلاح شود و نواقصی که داریم کاملاً رفع شده باشد بنده عقیده ام این بود حالا که بنای اصلاحات است این بناهایی که از سابق باین طرف از روی یک ترتیب کج و معوجی تاسیس شده و بسیاری از آن خراب بود عوض آنها یک تاسیسات علمی و از روی تعمق نظری شده باشد بنده تصور می کنم اگر چنانچه این مالیهاتیکه از مردم گرفته می شود یعنی آن اندازه که بمأمورین مالیه داده می شود آن مالیهاتیکه میباشند که از رعایا و زحمت کش پول بگیرند آن پولها اگر چنانچه بصندوق دولت وارد شود عایدی مملکت ما بی اغراق در مقابل است و مخارج ادرات را هم اگر چنانچه زیادهای آن حذف شود بعد از وضع مخارج گمان می کنم ممکن باشد که مخارج ادارات ما بنصف تنزل کند و اگر این طوری که بنده عرض می کنم بشود ما شاید در سال کمتر از سی درصد زائد بردخل نداشته باشیم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای آقا سید یعقوب - بنده عرض کردم مخالفم با پیشنهاد آقای اقبال السلطان رئیس بسیار خوب بفرمائید

آقای سلیمان میرزا که همیشه می فرمایند ما قسم خورده ایم حرفی از حروف قانون اساسی نتفخ نشود اداره مباشرت مجلس و کمسیون محاسبات قانون اساسی را عمل کرده و مطابق قانون اساسی بودجه تفصیلی را به مجلس آورده است پس مطابق این اصل معکم که باید همه ما حافظ آن باشیم بودجه تفصیلی آمده است باین بودجه تفصیلی نمی شود ایراد کرد یعنی در این باب هیچ نمی توانم حرف بزنیم زیرا هر بودجه تفصیلی که به مجلس آمده فوری تحت شور آمده تصویب میشود خودتان تصدیق دارید که بودجه تفصیلی وزارت خانها به مجلس نیامده و یک بودجه اعتباری آمده و مجلس چنانکه ملاحظه می فرمائید در عرض وزارت خانها نیست و ماده سوم مجلس شورای ملی است که از عنوان وزارت خانها خارج است و بودجه تفصیلی آنها هم حاضر و تقدیم شده است و چون تقدیم شده است نمی توانیم در آن تعلق کنیم و باید رأی بگیریم.

اما راجع بودجه کل مملکت بودجه کل یک هفته بود که در تحت شور بوده و ملاحظه و رأی داده شده و آن ملاحظه که حضرت والا فرمودند و قانون اساسی را بمرحمتی فرمودند و نیز اجازه داده شد که به مستخدمین حقوق داده شود مستخدمین مجلس هم در عرض همان مستخدمین باید داده شود پس اگر ما وارد شویم در بودجه مجلس هیچ مانعی نیست همان رأی را که در بودجه مملکتی میدهم همان رأی را هم در بودجه مجلس میدهم هیچ نگرانی هم ندارد مطابق این اصلی که عرض کردم و مطابق قانون اساسی کمسیون محاسبات بودجه تفصیلی را حاضر کرده و داده و هیچ مخالفتی ندارد.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای آقا سید یعقوب - بنده مخالفم با پیشنهاد آقای اقبال السلطان رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - هر چند چنانکه حاج میرزا مرتضی اظهار فرمودند چندان تفاوتی ندارد ولی چیزی که هست البته بودجه مملکتی بودجه کل است اول باید کلیات مسئله تمام شود بعد همان طور که وزارت خانها بودجه جزیشان را میدهند و بعد از آن که ما بودجه کل مملکت را تصویب کردیم همان طوری که وزارت خانها باید از روی بودجه ۴۰ روزی بودجه جزیشان را معین کنند خود ما هم باید همین قانون را عمل کنیم آن وقت ما هم بودجه جزیمان معین است که حاضر است پس اول ما بودجه اعتباری را که برای هر وزارت خانه یک مبلغی معین شده یعنی رئیس کل مالیه برای هر اداره مبلغی معین کرده و کمسیون بودجه تصویب کرده ابتدا بان رأی به هم بعد نسبت با جزاء بودجه تفصیلی رأی ندارد.

چنانچه اگر خاطر آقایان مسوق باشد میدانند از اکثر ولایات تقاضا شد که با رعایت مقررات قانون مخارج یک هزار و پانصد تومانی را با دادن تضمینات لازم به پانصد تومان تقلیل دهند.

بنابراین اگر وزارت مالیه که عجالتاً مبداء اصلاحات کشوری ما شناخته شده یک نظر همیتی در این باب معطوف دارد و از ترتیبات سابقه صرف نظر کند ممکن است بخوبی از این راه یک میلیون صرفه دولت شود.

اما راجع بوزارت داخله نه قانون وزارت داخله معینی ندارد نه تشکیلات مرتبسی دارد نه ترتیب حکومت ما از روی یک نقشه و ترتیبی است علاوه این حکامی که بنقاط میروند با اینکه تمام ادارات هم در آن نقاط تشکیل شده است معلوم نیست وظیفه شان چیست؟ وجه کاری باید انجام دهند.

و معلوم نیست رابطه آنها با سایر دوائر و ادارات دیگر از چه قرار است؟ و بطوری که تا کنون دیده شده هیچ مسئولیتی هم با آنها متوجه نیست و همان طور که سابقاً معمول بوده حکام در سایر ادارات هم مداخله کرده و از این حیث هم اسباب زحمت برای مردم تولید کرده و هم اسباب خسارت و ضرر دولت را فراهم میآورند.

وزارت عدلیه - در خصوص اینکه ترتیبات عدلیه از چه قرار است آیا بواسطه وجود عدلیه مقصود حقیقی ما انجام میگیرد یا نه یا مردم از این عدلیه راضی هستند یا نیستند و با معاملات این عدلیه با مردم از چه قرار است و بالاخره در نتیجه این عدلیه با این ترتیب و وضعیت آیا حقیقتاً عدالت مستحکم شده یا بالعکس متزلزل شده بنده حالا وارد نمیشوم و در این باب چیزی عرض نمیکنم لیکن همین قدر عرض میکنم اگر وجود عدلیه در مملکت لازم است که باید طوری توسعه پیدا کند تا تمام شهرها هم استفاده ببرند در صورتیکه در قانون اساسی هم تصریح شده که مرجع جمیع تظلمات عدلیه است با این ترتیب آیا سزاوار است که یک ولایتی عدلیه داشته باشد و ولایت دیگر نداشته باشد.

خوب آیا در آن نقاط که باید بدعاری رسیدگی کنند و آیا در مقابل این صراحت قانون تکلیف تقاضی که معروم از عدلیه هستند چیست؟

بنابراین دولت باید در نظر بگیرد که در تمام ولایات و شهرها با در نظر گرفتن وضعیت و جمعیت هر جا عدلیه یا صلحه تشکیل دهد به علاوه نظر عمیق تری در وضعیت عدلیه ها معطوف کند که حقوق اشخاص بهتر تأمین شده و مردم راضی تر شوند.

اما در خصوص وزارت خارجه بنده در یک قسمت عرض دارم و آن راجع بقونسول هائی است که بخارجه فرستاده میشود این قونسولها اگر برای امور سیاسی است که

امروزه بنده گمان نمیکنم از این قونسول هائی که بخارجه فرستاده میشود در سیاست کاری انجام پذیرد اگر راجع با امور تجارتی است که مطابق آنچه بنده اطلاع دارم قونسولهای ما هیچ کاری برای توسعه امور تجارتی ما انجام ندادند.

راجع باتباع داخله هم در مالکی که کابیتولاسیون نیست حال اتباع ما معلوم است یعنی حالت اتباع دولت متوقف فیها را دارد و با آنها مساوی است بنابراین بنده اعزام این قونسولات را بخارجه زائد میدانم.

اما راجع بوزارت معارف چنانکه سابقاً عرض اگر این بودجه برای تمام ایران است که خیلی کم است و اگر منحصر بر مرکز است که خیلی زیادی است.

بنده عقیده ام این است که دولت باید راجع به تشکیلات عدلیه و معارف یک تصمیم اساسی اتخاذ کند که تمام ایالات و ولایات از آن بهره مند شوند نه اینکه این مؤسسات فقط اختصاص بیک نقطه محدودی داشته باشد اما راجع بوظایف و شهریه ها چون عقیده بنده در این موضوع معلوم است لذا معتاد بعرض و تکرار نیست ولی ناچارم در این موقع آخرین عقیده خود را عرض کنم.

راجع بشهریه و وظیفه دولت باید عطف نظری کرده و اگر ما بین اشخاص شهری بگیر اشخاصی هستند که دارای معلومات میباشد خوب است دولت کاری به آنها رجوع نموده که اقلاً در مقابل این پولی که میگیرند خدمتی هم با آنها رجوع شده باشد و این مستوری مبدل بعقوق بشود.

خود این اشخاص هم راضی تر هستند و اظهار میدارند اگر دولت یک کاری با یک حقوقی بپایند برای ما گوارا تر است از اینکه یک پولی باسم مستوری ما داده وجود ما را عاقل و باطل نگاهدارد اما نسبت به بعضی دیگر که فاقد جمیع وسائل اعاشه هستند خوب است دولت بفرخورد زندگانی هر کدام چیزی برای گذران به آنها بدهند و مابقی قلعه ها را حذف کنند و در نتیجه مجلس را از این مذاکرات آسوده نماید.

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - آقای کلزونی در فرمایشاتشان تا یک اندازه اغراق می گویند فرمودند اگر آن وجوهی که مباشرین مالیه حیف و میل میکنند جمع آوری شود عایدات ما مضاعف خواهد شد یعنی ۲۳ میلیون ۴۶۶ میلیون خواهد شد و مقصودشان این بود که ۲۳ میلیون را ما در امورین مالیه میدزدند و این فرمایش غریبی بود شاید سابقاً یک بی ترتیبی هائی در ادارات مالیه بود ولی باید تصدیق بفرمائید که اخیراً بخوبی رفته و عنقریب با مساعی رئیس کل مالیه

این نگرانیها رفع خواهد شد اما اینکه میفرمائید اگر مخارج نصف کنیم صرفه دولت خواهد بود اگر بنا باشد مخارج مملکت را نصف شاید در بعضی ادارات مستخدمین زیادی باشند ولی همچو نیست که نصف اجزاه تنظیمات و تشکیلات اداری خود را از روی نون استخراج مریاب کنند و در این صورت بعد از این تشکیلات همه ادارات مرتب و بر روی احتیاج خواهد بود.

راجع بودجه ریاست وزراء که اظهار فرمودند زیاد است بنده تصور میکنم مبلغی که برای ریاست وزراء است مبلغی که برای ریاست وزراء است میتوان آنرا زیاد دانست اما این که فرمودند

بنده تصور میکنم مبلغی که برای ریاست وزراء معین شده مبلغی نیست که بتوان آنرا زیاد دانست اما این که فرمودند

وزارت داخله تشکیلات صحیحی ندارد تصور میکنم این طوریکه آقایان تصور کردند نباشد زیرا اگر بودجه وزارت داخله را ملاحظه بفرمائید می بیند خیلی با رعایت صرفه جوئی و اقتصاد تدوین شده است مثلاً برای بعضی نقاط حقوق ها کم راصد و صد و پنجاه تومان معین کرده اند و روی هم رفته اگر بودجه وزارت داخله از سایر وزارتخانهها کمتر باشد کمتر نباشد زیرا در نیست راجع بوزارت خارجه که فرمودند وجود بعضی قونسولها زیاد است و همچنین نسبت بسایر وزارتخانهها که تصور میکردند اجزاء زیادی دارند باید خودشان تصدیق بفرمائید که این بودجه اعتباری است و بودجه تفصیلی نیست وقتی که بودجه تفصیلی به مجلس آمده و از نظر آقایان گذشت ممکن است در آن امان نظر کرده و هر یک از تشکیلات مأمورین را که زیاد میدانند حذف کنند در هر جا که بودجه معارف را دیدند اعاشه هستند خوب است دولت بفرخورد زندگانی هر کدام چیزی برای گذران به آنها بدهند و مابقی قلعه ها را حذف کنند و در نتیجه مجلس را از این مذاکرات آسوده نماید.

رئیس آقای شیخ الاسلام اصفهانی یک ماده العاقبه پیشنهاد کرده اند (تشریح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم ماده العاقبه ذیل بلاعیه بودجه مملکتی مزید شود ماده ۱۰ هیئت دولت مکلف هستند که که معادل مبلغ یکصد و پنجاه تومان از اعتبار وزارت خانها صرفه جوئی کرده بر بودجه معارف و ایالات و ولایات اضافه کنند (شیخ الاسلام اصفهانی) رئیس آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده با نهایت مسرت و خوشحالی خدا را شکر میکنم که پس از هفتده و هیجده سال مشروطیت يك صورتی از جمع و خرج مملکت تعدیل شده بمجلس تقدیم کرده اند اگرچه هم دخل و هم خرج این صورت تخمینی است ولی صورتی که به مجلس آمده است سند محکومیت زمامداران ایام فترت و کسانی که ایران را فقیر و ورشکسته تصور میکردند میباشد از طرف دیگر در سال گذشته و امسال راجع ببودجه معارف ولایات و ایالات در مجلس مذاکرات زیادی شد و از طرف غالب آقایان اظهار همراهی نسبت بمعارف ایالات در ولایات شد بطوری که هم در بار سال هم در امسال در نظر بود که نسبت بمعارف ولایات يك کمک و رعایتی بشود این پیشنهادی که بنده تقدیم کرده مخالف بانظامنامه داخلی نیست زیرا چیزی اضافه پیشنهاد نکرده ام نهایت اینکه ممکن است هر يك از آقایان وزراء در وزارت خانه های خودشان صرفه جوئی هایی کرده و در نتیجه مبلغی بر بودجه معارف ولایات و ایالات بیافزایند سال گذشته از قراری که بعضی از نمایندگان اظهار کردند آقای مشیرالدوله وعده فرموده بودند که یکصد و سی هزار تومان بمعارف ایالات و ولایات کمک نمایند بودجه معارف اصفهان حاضر است و اگر بخواهم بخوانم باعث تأسف همه آقایان خواهد شد که حقوق معلم را در ماه بیست و پنج قران نوشته اند لذا البته این ترتیب بواسطه نبودن پول است به علاوه معارف ایالات و ولایات منافع مختصی هم داشته است که آن را دولت ضبط می کند و تقریباً دو هزار تومان متعلق بمعارف اصفهان بوده است علاوه بر آن بودجه که دولت برای آنجا منظور داشته و اگر باین ترتیب باشد دو هزار تومان از بودجه معارف کسر میشود حالا دیگر اختیار با آقایان است .

رئیس آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا همانطو که آقای شیخ -

الاسلام فرمودند در موقعی که بودجه سال قبل تصویب میشد

مذاکره زیادی راجع بمعارف ایالات و ولایات شد و البته تمام ماها موافقیم که هر چه زودتر تشکیلات معارفی در تمام مملکت توسعه پیدا کند چنانکه آرزوی مجلس هم همین بود و قانونی هم گذرانند که تحصیلات اجباری باشد ولی همان طور که مرحوم صنیع الدوله در اینجا گفته این قانون حالا اجرا نمیشود زیرا اگر امروز تمام اطفال را به مدرسه بگذارند وزیر علوم میگوید این اندازه ما معلم نداریم حالا از این موضوع میگذریم و منتهی آمال و آرزوی بنده اینست که تحصیلات در مملکت مجانی و اجباری باشد اما این پیشنهادی که ایشان فرموده اند

وظیفه کمسیون بودجه است نه وزراء برای اینکه وقتی وزراء بودجه های تفصیلی خودشان را آوردند ما که میخواهیم آن بودجه ها مطابق با قانون استخدام باشد در آنها تفتیش کرده اگر بعضی چیزها را زائد دانستیم و یا دیدیم در مرتبه دوم احتیاج مملکتی است آنها را کسر میکنیم و از اضافات آنها مبلغی در تحت ماده واحده برای معارف برقرار میکنیم آن وقت این ترتیب ممکن است عملی شود ولی امروز شاید وزارت خانه ها خودشان وقتی نداشته ملاحظه کنند و شاید از نظر اداری تمام مخارج را لازم بدانند پس موقع این کار هم آن وقت است که عرض کردم مثلاً بودجه اداره مباشرت که تقریباً چهارصد و پنجاه و چهار هزار تومان بوده فعلاً کمتر از آنچه در این صورت است تهیه شده

شیخ الاسلام - بنده پیشنهاد خود را

مسترد میدارم

رئیس - پس مذاکرات راجع بکلیات

بودجه مملکتی اعاده شود

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - عده برای رأی گرفتن

کافی نیست چند دقیقه تنفس داده میشود

(در این موقع جلسه برای تنفس

تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً

تشکیل گردید)

رئیس - چون عده برای رأی گرفتن

کافی نیست جلسه را ختم میکنیم و جلسه

آتی شب بیستم دستور آن هم بقیه دستور

امشب خواهد بود

آقای اقبال السلطان

(اجازه)

اقبال السلطان - لایحه روشنائی

تمام شده و گمان میکنم تا شب بیستم هم

طبع و توزیع میشود خوبست اگر آقایان

موافق باشند جزء دستور جلسه آتی معین

شود .

رئیس - جزء دستور گذارده میشود

اگر وقتی باقی بود مطرح میشود

(مجلس شش ساعت و نیم از شب گذشته

ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملك

جلسه ۲۷۰

صورت مشروح مجلس

لایله دوشنبه ۱۷ ثور ۱۳۰۳

برابر ۲۰ رمضان

اله مبارک ۱۳۴۱

(مجلس سه ساعت و ربع از شب

گذشته بریاست آقای مؤتمن الملك

تشکیل گردید)

صورت مجلس لایله شنبه ۱۵ ثور آقای

امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - آقای حاج امین